

kiadása, Angelo de Gubernatis 1885-ben készült kézírata magyarországi utazásáról. Marino Zorzi a Biblioteca Nazionale Marciana gyűjteménye alapján ír Magyarország és Velence kapcsolataról. E könyvtár őrzi például a Codex Cumanicus nevű 14. századi háromnyelvű szótárt (*Alphabetum latinum, persicum, cumanicum*). Ernesto Milano a Modenában őrzött 15 hiteles (és két Magyarországra került társuk) sorsáról ír, pontos leírásukat közli és a digitális feldolgozás/kiadás perspektíváiról értekezik. Az olasz nemzeti könyvtári szolgáltatások rendszerét Giovanna Merola tekinti át.

Sok újdonság található a színes illusztrációkkal díszített kötetben. A tudományos közlések és ismertető áttekintések egyaránt gyarapítják az eddigi szakirodalomból megszerezhető ismereteinket. Jó volna, ha az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményeiről más alkalmakkor és más összefüggésekben is olvashatnánk tematikus összeállításokat. A kötetben érdekes kettősség figyelhető meg: míg hazai könyvtárosaink gyűjteményismertetésekkel szerepelnek, az olaszok inkább bőséges jegyzetekkel ellátott tanulmányokkal. A kétnyelvű kiadásban fel lehetett volna hívni a témához kapcsolható fontosabb hazai szakirodalomra külföldi kutatók figyelmét. Reméljük, hogy az első olasz-magyar könyvtáros találkozót továbbiak követik, s azoknak a programjában is fontos szerepet játszanak a kapcsolattörténeti kutatások és forrásaik. A kötetet a kutatók és az érdeklődő olvasók egyaránt tanulságokkal forgathatják.

SZELESTEI N. LÁSZLÓ

Olena Rudlovčák. Bibliografija prac ta litopis žittja. Užgorod, 2001. Vidavnictvo V. PADJAKA.

A szlovákiai ukrán (ruszin) tudomány nagyszonyját, a nálunk inkább néprajzos és szlavisztikai körökben ismert Rudlovčák Olenát köszönti ez a kötet, amely életmű-bibliográfiáját adja, Valerij Padjak méltató tanulmánya és az ungvári díszdoktorság, továbbá e kötet

megjelenése alkalmából írt önéletrajz kíséretében. A kötetet O. Zakrividoroga, L. Il'cenko és V. Padjak szerkesztette. Mind a kísérő és önéletrajzi tanulmányból, mind pedig a bibliográfiából kitetszik, hogy az ukránul, oroszul, szlovákul és magyarul publikáló kutatónő mily sokrétű munkát végzett részint szűkebb pátriája anyanyelvi közössége, a ruszin kultúra múltja és jelene érdekében (színikritikusként, az anyanyelvi rádióadások érdekében), részint a kapcsolattörténet területén, amelyben a magyar tényező sem elhanyagolható. Elsősorban azért, mert a történelmi Magyarország művelődéstörténetében számottevő hely illeti meg a ruszin (ukrán) nyelvű kezdeményezéseket, valamint azért, mivel mind a sajtótörténetben, mind pedig az egyháztörténetben a ruszin (ukrán)-magyar kapcsolatok érdekes változatai voltak az együtt élő népek közös kultúrája formációjának. De egyáltalában nem mellékes az sem, hogy a történelmi Magyarország ruszin (ukrán) folklórájának jelentőségére magyar kutatók (így például Erdélyi János) is felhívták a figyelmet, nem is szólva a 19. században a Kisfaludy Társaság által kiadott fordításkötetről.

Olena Rudlovčák munkásságában jelentős hely jut a szövegkiadásoknak: ő állította össze szűkebb pátriája és általában anyanyelve szöveggyűjteményeit, kiemelkedően fontos szerepe volt Oleksandr Duchnovič életműve főtárázásában, nem csekélyebb jelentőségű bibliográfiai tevékenysége (például az 1867–1871-es időszakra vonatkoztatva a *Svet* című lap feldolgozása); máig fontos az, hogy Zoé Hauptovával együtt kiadta Josef Vašica kéziratban maradt munkáját: A prágai Nemzeti Könyvtár és a Szláv Könyvtár egyházi szláv kézíratainak leírását és jegyzékét. Ugyancsak az ő összeállítása Adol'f Ivanovič Dobrjanskij kézíratos munkáinak jegyzéke. A Szlovákiában, Ukrajnában és Magyarországon publikáló Olena Rudlovčák tudománytörténeti tevékenységébe is bepillantást nyújt az életmű-bibliográfia: magyar vonatkozásai miatt a Debrecenben 1986-ban megjelentetett *A kárpátukrán néprajzkutatás története (1914-ig)* című, „oktatási és kutatási kiadvány”-t említtem, valamint a Szlovák Enciklopédiába frott címszavak közül

a Balugyánszky Mihályra és Hodinka Antalra vonatkozókat; továbbá részvételét az ungvári Kárpáti Kiadó magyar nyelvű kalendáriumában, ahová részint kapcsolattörténeti-ismeretterjesztő cikkeket adott, részint saját kutatásaira épített beszámolókat a közös múltból.

A bibliográfiából közvetlenül ugyan nem tesszik ki (inkább az annotációk sejtetik), hogy Olena Rudlovčak nemcsak ír és olvas magyarul, hanem a magyar könyvtárakban is folytatótt anyaggyűjtést a ruszin múltat és folklórtudománytörténetet föltáró tevékenységéhez, és figyelemmel kísérte (és kíséri is) az idevágó – mainapság főleg Udvari István publikációival szélesülő és mélyülő – kutatást. A bibliográfia tételei jelzik, hogy a nemzetiségi kulturális lét építését a közéletiségnek avval a fajtájával vállalta Olena Rudlovčak, amely egyfelől a tudományköziség szempontját igyekezett érvénye-

síteni, másfelől azt a tényt tartotta szem előtt, hogy a Kárpát-medence kulturái összeszövődöttségükben, kapcsolatrendszerükben hitelesebben értelmezhetők. A több évtizedes közéleti és tudományos munkálkodás hozadéka, hogy a szlovákiai ukránság kultúrája emancipálódott, számontartását joggal igénylő tényezője régióknak. Az alapozás a történeti Magyarországon ment végbe, magyar közreműködéssel. Olena Rudlovčak ezért igyekszik földeríteni anyanyelve irodalmának múltját, a folklórkutatás eredményeit, s mindezekből következtetni az egykori és a jelenkori együttélés kulturális kihatásaira. Ez a bibliográfia a kísérő tanulmányokkal együtt egy nagy ívű tudósi pályáról készült számadás, kézikönyve lehet a térség érdeklődő szlavistáinak, kapcsolattörténészeinek, könyvtörténészeinek.

FRIED ISTVÁN